

ВПЛИВ КАРАНТИНУ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІЗОЛЯЦІЇ НА ПСИХІЧНИЙ СТАН НАСЕЛЕННЯ

Т.І. Іваніцька

Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України

Ключові слова: пандемія, COVID-19, карантин, соціальна ізоляція, психічне здоров'я.

Буковинський медичний вісник. 2023. Т. 27, № 1 (105). С. 67-72.

DOI: 10.24061/2413-0737.27.1.105.2023.12

E-mail: Ivanitska_te@tdmu.edu.ua

Резюме. Пандемія COVID-19 призвела до безпрецедентної кризи у сфері психічного здоров'я по всьому світу. Більшість постраждалих країн, включаючи Україну, запровадили фізичне дистанціювання. Незважаючи на зусилля багатьох науковців протягом останніх кількох місяців, дослідження негативних психологічних наслідків соціальної ізоляції все ще тривають, і багато питань залишаються без відповіді.

Мета. Дослідити дані наукових досліджень про вплив карантину та соціальної ізоляції на психічний стан населення.

Матеріал і методи. Під час пошуку доступної літератури нами виявлено 129 статей про вплив пандемії на стан психічного здоров'я, опублікованих між травнем 2020 і травнем 2022 року, у цьому огляді аналізуються тридцять дві статті (у даному часовому діапазоні). Окрім того, використано дані шести фундаментальних досліджень на тему самотності та соціальної ізоляції.

Результати. Пандемія коронавірусної хвороби 2019 вплинула на психічне здоров'я людей у цілому світі. Розглянуті нами наукові публікації свідчать, що дана масштабна криза у сфері охорони здоров'я спричинила збільшення поширеності симптомів тривоги, депресії та посттравматичного стресового розладу. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, у перший рік пандемії COVID-19 поширеність таких станів, як депресія та тривога, зросла більш ніж на 25%.

Також дослідження стверджують, що заходи обмеження поширення хвороби (зокрема, фізичне дистанціювання, карантин та ізоляція) можуть посилити відчуття самотності та симптоми абстиненції.

Висновки. Вплив пандемії COVID-19 на психічне здоров'я є безпрецедентним з огляду на його масштаб. Найпомітніше, що протягом періоду часу, охопленого даним оглядом літератури, серйозні психічні розлади спостерігалися серед населення в цілому, з особливо високим ризиком серед людей з попередніми психічними захворюваннями.

THE IMPACT OF QUARANTINE AND SOCIAL ISOLATION ON THE MENTAL STATE OF THE POPULATION

Tetiana Ivanitska

Key words: pandemic, COVID-19, quarantine, social isolation, mental health.

Bukovinian Medical Herald.

2023. V. 27, № 1 (105). P. 67-72.

Resume. The COVID-19 pandemic has led to an unprecedented crisis in mental health worldwide. Most of the affected countries, including Ukraine, have implemented physical distancing. Despite the efforts of many scientists over the past few months, research into the negative psychological effects of social isolation is still ongoing, and many questions remain unanswered.

Purpose. To examine the data of scientific research on the impact of quarantine and social isolation on the mental state of the population.

Materials and methods. In our search of the available literature, we identified 129 articles on the impact of the pandemic on mental health published between May 2020 and May 2022, and this review analyzes thirty-two articles (in this time range). In addition, data from six fundamental studies on loneliness and social isolation were used.

Results. The 2019 coronavirus disease pandemic has affected the mental health of people around the world. The scientific publications we reviewed suggest that this large-scale health crisis has led to an increase in the prevalence of symptoms of anxiety, depression, and PTSD. According to the World Health Organization, the prevalence of conditions such as depression and anxiety increased by more than 25%

Наукові огляди

in the first year of the COVID-19 pandemic.

Research also suggests that measures to limit the spread of the disease (including physical distancing, quarantine, and isolation) can increase feelings of loneliness and withdrawal symptoms.

Conclusions. *The impact of the COVID-19 pandemic on mental health is unprecedented in its scale. Most notably, during the time period covered by this literature review, serious mental disorders were observed in the general population, with a particularly high risk among people with prior mental illness.*

Вступ. З початку 2020 року пандемія COVID-19 призвела до того, що близько 4 мільярди людей були змушені протягом тривалого часу залишатися вдома. Більшість постраждалих країн, включаючи Україну, запровадили фізичне дистанціювання.

Швидке поширення COVID-19 змусило український уряд застосувати радикальні заходи для боротьби із захворюванням. На початку березня 2020 року уряд ухвалив указ, який розповсюдив карантин на всю країну. Школи та університети були змушені призупинити навчання офлайн на весь семестр, усі розважальні види діяльності зачинитися, а громадські зібрання тимчасово скасувати.

Найважливішим є те, що такі суворі обмеження застосовувалися однаково по всій країні, незалежно від локального поширення інфекції (високого або низького). Перші характеристики карантину в умовах соціальної ізоляції були однаковими на всій території країни.

Незважаючи на зусилля багатьох науковців протягом періоду пандемії COVID-19, дослідження негативних психологічних наслідків соціальної ізоляції та карантинних обмежень все ще тривають, і багато питань залишаються без відповіді. Ми живемо в мінливому світі й існує необхідність ознайомитися зі всіма можливими наслідками вимушеної соціальної ізоляції під час цієї, або наступних пандемій.

Мета: Вивчити наявні наукові дослідження про вплив карантину та соціальної ізоляції на психічний стан населення та сформулювати практичні рекомендації щодо профілактики негативних наслідків локдауну для ментального здоров'я.

Матеріали і методи: Щоб знайти статті, в яких оцінюється вплив карантину та соціального дистанціювання на психічне та фізичне здоров'я, нами був здійснений пошук літератури за допомогою баз даних: PubMed, Embase, Scopus і Web of Science. Використана така комбінація ключових слів: «стрес», «депресія», «тривога», «психічне здоров'я», «психіатрія», «психологія», «соціальне дистанціювання», «карантин», «локдаун», «самоізоляція», «коронавірус», «COVID-19», «nCoV», «stress», «depression», «anxiety», «mental health», «psychiatry», «psychology», «social distancing», «quarantine», «lockdown», «self-isolation», «coronavirus».

Розглядалися лише оригінальні статті, написані англійською та українською мовами та прийняті до публікації в рецензованих журналах. Не застосовано жодних обмежень щодо плану дослідження, умов, країни чи часових рамок.

Виключені описові або оглядові статті, коментарі, листування, матеріалами конференцій, листи до

редакторів, редакційні статті і думки.

Під час пошуку доступної літератури нами виявлено 129 статей про вплив пандемії на стан психічного здоров'я, опублікованих між травнем 2020 і травнем 2022 року, у цьому огляді аналізуються тридцять дві статті (у даному часовому діапазоні). Окрім того, використано дані шести фундаментальних досліджень на тему самотності та соціальної ізоляції.

Результати дослідження та їх обговорення. Згідно даних, виокремлених у літературі, соціальна ізоляція відноситься до об'єктивної фізичної відокремленості від інших і за низкою факторів відрізняється від самотності, яка, у свою чергу, є суб'єктивним відчуттям відокремленості. Згідно з гіпотезою приналежності, люди легко формують соціальні зв'язки за більшості умов і чинять опір розриву існуючих зв'язків. Приналежність має багаторазовий і сильний вплив на емоційні моделі та когнітивні процеси. Дослідження стверджують, що відсутність прихильності пов'язана з різноманітними негативними наслідками для здоров'я, адаптації та благополуччя [1]. Відомо, що короткі форми соціальних розривів можуть викликати негативні емоції (наприклад, гнів, занепокоєння і смуток) та знижувати задоволення основних психологічних потреб (наприклад, самооцінку та потребу в самореалізації) і когнітивних здібностей. З іншого боку, тривалий соціальний досвід пов'язаний із підвищеним ризиком депресії, суїцидальних думок та ризиком ранньої смертності [1, 2]. Модель тимчасової потреби-загрози припускає, що люди, котрі зазнають тривалих випадків соціального відчуження, визначають як переживання фізичного чи емоційного відсторонення від інших [2], вступають у стадію психологічного змирення, що характеризується почуттям депресії, відчуження та безпорадності. Інші теоретичні моделі пов'язували поведінку соціального відсторонення від тривалого відторгнення. Однак інші дослідження стверджують, що такі наслідки для психічного здоров'я, пов'язані з виключенням, виявлені переважно або в постійно маргіналізованих соціальних групах, таких як мігранти, або в осіб із остракізмом, який може тривати роками [3]. Більше того, дані літератури про самотність підкреслюють її значний зв'язок із психічним здоров'ям [1]. Однак окрім суб'єктивного сприйняття, самотність відноситься до стійкої індивідуальної схильності, отже, це конструкція, яка може з часом тривало зберігатися.

Таким чином, дослідження впливу самотності на психологічне благополуччя значно відрізняється від того, чи може вимушена ізоляція населення протягом обмеженого періоду (кілька днів або тижнів) призвести до зниження рівня психічного здоров'я.

Пандемія COVID-19 – це нова надзвичайна ситуація, пов'язана з коронавірусом, яка спровокувала епідемію гострих респіраторних інфекцій серед людей у місті Ухань, провінція Хубей (Китай), наприкінці грудня 2019 року. Дослідниками встановлено, що збудник захворювання сам по собі, ймовірно, справляє як головний стресор, особливо з точки зору тривоги та економічних труднощів [4]. Згідно даних інших публікацій, самоізоляція, яка передбачає соціальне дистанціювання та обмеження в міжособистісних стосунках, може посилити негативні емоції. Таким чином, попередні дослідження виявили зв'язок між тривогою, депресією та COVID-19 [1], а перехід у віртуальний спосіб комунікації може сприяти розвитку цих психопатологічних симптомів. Дійсно, Інтернет і додатки соціальних мереж можуть збільшити ризик розладів настрою у громадян через високу щоденну кількість нових випадків COVID-19 і смертей, що, у свою чергу, може посилити страх перед COVID-19. Попередні дослідження довели, що під час пандемії COVID-19 використання Інтернету як засобу зменшення стресу та тривоги зросло, і для деяких людей це зниження стресу та тривоги може мати прямий вплив на розвиток Інтернет-залежності [5]. Однак нещодавнє дослідження проведене науковцями виявило незначний прямий вплив проблемного користування Інтернетом на страх COVID-19, але тривога опосередковувала цей зв'язок [6]. Навпаки, інше дослідження виявило зв'язок між COVID-19 та Інтернет-залежністю [7].

Доступна література підкреслює, що кількість та якість особистих соціальних зв'язків може впливати на психологічне здоров'я людей, які вимушено перебувають у стані відчуження [3]. Наприклад, одне з досліджень у в'язниці показало, що ув'язнені, які відвідують особисті групові зустрічі, демонструють значно кращий психічний стан, ніж ув'язнені, які не приєднуються до групових сесій [8]. Аналогічні дослідження стверджували, що регулярне безпосереднє спілкування з корінними людьми захищало психологічне здоров'я мігрантів від шкоди соціального відчуження [3]. Як стверджують публікації, окрім особистих стосунків, соціальна взаємодія в Інтернеті за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (наприклад, сайти соціальних мереж) може захистити від впливу на психічне здоров'я постійного відчуження та ізоляції. Деякі автори підкреслили, що цифрові технології можуть сприяти комунікабельності та зв'язаності з людьми, коли об'єктивні обмеження перешкоджають безпосередній взаємодії [9]. Щодо пандемії COVID-19, дослідження, проведене в Італії під час першої хвилі карантину в 2020 році, показало, що використання технологій для спілкування з іншими людьми (від багатокористувачьких відеоігор до зустрічей на дозвіллі та відеодзвінків, пов'язаних з роботою) мало безпосередній взаємозв'язок з позитивним психологічним самопочуттям через створену віртуальну соціальну підтримку [10]. Таким чином, численні дослідження показують, що кількість та якість соціальних взаємодій віч-на-віч та онлайн можуть захистити від шкоди тривалих умов соціальної ізоляції, як-от карантин під час пандемії COVID-19.

Пандемія COVID-19 мала безпрецедентний соціальний, економічний та медичний вплив і спричинила поширені психологічні проблеми, а також відносно високі показники симптомів тривоги (6,33%-50,9%), депресії (14,6%-48,3%) і посттравматичного стресового розладу (7%-53,8%), які зареєстровано серед населення в цілому [11]. Ці емоційні реакції пов'язані з травмою, є факторами ризику розвитку залежності та рецидиву, включаючи хімічну та нехімічну залежність [12]. Згідно досліджень, катастрофи, такі як масові аварії та економічні кризи, підвищили рівень інтернет-залежності, особливо серед підлітків [13]. Під час дії стресових або травматичних подій підлітки, які мають дисфункціональні здібності подолання, більш схильні до розвитку інтернет-залежності стверджують, що стратегії соціальної ізоляції для контролю над пандемією також можуть призвести до збільшення використання Інтернету та створити ризик для вразливих людей значно збільшити використання Інтернету та розвинути залежність [15].

Враховуючи буферну роль інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) щодо впливу соціальної ізоляції на психічне здоров'я, а також як негайну пом'якшення, консультанти з питань психічного здоров'я рекомендували збільшити використання технологій для зменшення почуття тривоги та соціальної ізоляції. повідомили про можливі переваги онлайн-комунікації під час пандемії. Систематичний огляд [16] також виявив, що спілкування в Інтернеті може зменшити відчуття ізоляції, стресу та паніки. Останні дослідження показали, що більш високе використання Інтернету є предиктором вищого рівня соціальної підтримки та зменшення самотності у літніх людей, які перебувають у соціальної ізоляції через COVID-19.

«Оскільки пандемія COVID-19 затягнулася, виникли проблеми соціальної тривоги та інтернет-залежності», – зазначив доктор Шукен Боку, співавтор статті та доцент Університету Кумамото в Японії. «Соціальна тривога та інтернет-залежність викликають соціальну ізоляцію, а соціальна ізоляція сприяє соціальній тривожності та інтернет-залежності. Це порочне коло необхідно розв'язати якомога швидше, перш ніж проблема стане більш серйозною. Важливо підтримувати соціальні зв'язки, збільшуючи можливості бачити один одного та спілкуватися віч-на-віч, навіть онлайн. Особливо це стосується тих, хто ізолюваний від суспільства під час пандемії COVID-19».

Що стосується сучасних даних про підходи до корекції та лікування психічних порушень в осіб, що перебувають в умовах вимушеної соціальної ізоляції, структуровані дослідження стверджують, що спалах COVID-19 спричинив прогресивні негативні психосоціальні наслідки, включаючи стрес, симптоми посттравматичного стресового розладу (ПТСР), тривогу, депресію, розчарування та невпевненість [17, 18]. Попередні спалахи інфекційних захворювань (наприклад, SARS, Ебола, MERS) також показали вплив стресу, пов'язаного з хворобою, на виникнення психологічного дистресу та посттравматичного стресового розладу [19, 20]. Встановлено, що стрес під час спалаху інфекційного захворювання може включати

Наукові огляди

страх і занепокоєння за своє здоров'я, загострення хронічних проблем зі здоров'ям і збільшення вживання психоактивних речовин [18].

Концепція подолання стресу визначається як «постійні зміни когнітивних і поведінкових зусиль, необхідних для того, щоб керувати, зменшити або терпіти проблемні стосунки між людиною та середовищем». Копінг виконує дві основні функції: а) змінює проблемні стосунки між особою та середовищем, що спричиняє стрес, і б) регулює емоції [19]. Виходячи з цих двох функцій, подолання поділяється на подолання, орієнтоване на проблему, і на емоції, відповідно. Подолання, орієнтоване на проблему, спрямоване на вирішення проблеми та передбачає активні зусилля, щоб впоратися зі стресором, одночасно намагаючись керувати або змінити ситуацію шляхом пошуку інформації та допомоги, пошуку інструментальної допомоги, планування та прямих дій [19]. Дослідження виявили, що подолання, орієнтоване на емоції, відноситься до всіх регулятивних зусиль, які використовуються для зменшення емоційних наслідків стресових подій, включаючи такі стратегії, як заперечення, зосередженість на емоціях і вихід з них, позитивне переосмислення подій і пошук соціальної підтримки [20]. Стверджено, що люди обирають стратегії подолання з тієї чи іншої категорії залежно від того, наскільки вони вірять, що можуть контролювати стресову ситуацію [18]. Орієнтовані на проблему стратегії подолання зазвичай використовуються, коли люди вірять, що вони можуть певним чином вплинути на стресові умови, зменшивши вимоги реальності або збільшивши свої резерви подолання. І навпаки, коли люди відчувають, що не можуть нічого зробити, щоб змінити стресову ситуацію, вони, швидше за все, приймуть орієнтовані на емоції стратегії, намагаючись через них контролювати свої емоційні реакції [19, 20]. Проте дослідження, пов'язані з подоланням стресу, показують, що дві функції подолання часто співіснують [21].

Згідно з чисельними багатоосьовими дослідженнями психосоціальний статус і стрес людини під час спалаху COVID-19 вважаються критичними проблемами громадського здоров'я, а впроваджені стратегії подолання залишаються важливим аспектом у сфері охорони психічного здоров'я. Наразі лише невелика кількість досліджень пов'язує вплив стресу, пов'язаного зі спалахом, на виникнення психологічного дистресу, посттравматичного стресового розладу та адаптацію населення в цілому [22, 23, 24, 25, 26, 27].

Як стверджують дослідження, сучасні тенденції саморегуляції психічного стану зосереджені на гіпотезі, що люди з вищим рівнем оптимізму повідомлятимуть про позитивні, але туманні сценарії майбутнього та нижчі рівні сприйняття ризику щодо майбутнього. Спираючись на дане твердження, дослідники однієї з масштабних робіт в Італії запропонували 1471 учаснику пройти онлайн-опитувальник, який проводився у вигляді набору анкет, що досліджували три сфери: демографічну інформацію, психологічне благополуччя та сприйняття ризику зараження [28]. Результати показали, що

позитивні стани очікування безпосередньо пов'язані з психологічним благополуччям. Крім того, отримані дані підкреслили зв'язок між оптимізмом і сприйняттям ризику щодо майбутніх сценаріїв.

Роботи деяких авторів безпосередньо стосуються використання стратегій надання психіатричної допомоги людям, які постраждали від епідемії COVID-19 [29, 30, 31, 32, 33]. Окрім того, деякі з них в загальних рисах обговорював важливість роботи психіатрів під час пандемії COVID-19 [34]. У цьому документі визначено шість важливих ролей психіатра:

а) освіта громадськості про загальні наслідки пандемії та соціальної ізоляції на психічне здоров'я;

б) мотивація громадськості до прийняття стратегій профілактики захворювань і зміцнення здоров'я, в тому числі – психічного;

в) інтеграція послуг спеціалістів у сфері психічного здоров'я із доступною медичною допомогою;

г) навчання населення коупінгових стратегій вирішення проблем, щоб подолати поточну кризу;

д) розширення можливостей соціальної адаптації пацієнтів із COVID-19, осіб, які за ними доглядають та тих, які переживають заходи вимушеного карантину;

е) надання медичним працівникам допомоги у разі проблем у сфері психічного здоров'я.

У вивченій нами літературі ми також знайшли більш конкретні терапевтичні стратегії та пропозиції подолання негативних психоемоційних реакцій після локдауну та вимушеної соціальної ізоляції, які включали:

– розробку команд спеціалістів, кваліфікованих для вирішення проблем емоційного стресу [29];

– навчання громадського медичного персоналу основним аспектам охорони психічного здоров'я [29];

– використання онлайн-опитувань для оцінки масштабів проблем психічного здоров'я [35];

– розробка онлайн-матеріалів для освіти в галузі психічного здоров'я [36];

– надання послуг онлайн-консультування та самопомоги [35];

– використання структурованих листів як форми асинхронної телепсихіатричної консультації [37];

– розвиток синхронних телемедичних послуг для діагностичних цілей, а також для консультування [32];

– необхідність зробити доступними онлайн-послуги психічного здоров'я для осіб із нижчих соціально-економічних прошарків [38].

Такі стратегії дають надію на надання послуг психічного здоров'я у легкодоступний спосіб без будь-якого збільшення ризику інфікування. Однак вони значною мірою залежать від наявності навченої робочої сили та інфраструктури, і невідомо, якою мірою ці підходи сприймуть широкі верстви населення. Крім того, вони ще не були перевірені чи підтверджені у відповідних цільових групах населення.

Висновки. Вплив пандемії COVID-19 на психічне здоров'я є безпрецедентним з огляду на його масштаб. Найпомітніше, що протягом періоду часу, охопленого даним оглядом, серйозні психічні розлади були дуже підвищені серед населення в цілому, з особливо високим

ризиком серед людей з попередніми психічними захворюваннями. Клінічні послуги мають бути орієнтовані на цю групу населення. Послуги також можуть бути націлені на групи населення з високим ризиком підвищеного психологічного стресу під час пандемії, включаючи людей, вразливих до економічних наслідків соціального дистанціювання. Попередні дослідження свідчать про те, що багато тих, хто відчуває психологічний стрес відразу після стихійного лиха, з часом повертаються до рівня, який був до стихійного лиха, і подібна картина спостерігалася в траєкторіях лиха. Однак вплив пандемії на фактори економічного стресу, порушення звичної діяльності та подальший вплив на здоров'я населення може тривати протягом тривалого періоду та впливати на різні регіони країни в різні моменти часу.

Визначено, що вимушена ізоляція та інші карантинні обмеження, викликані пандемією коронавірусу, спричиняють певні трансформації психологічного здоров'я у сфері соціальної взаємодії, особистість вимушена адаптуватися до нових вимог і функціонувати відповідно до них, що потребує певних психологічних ресурсів. Крім того, необхідно зазначити, що ці зміни відбуваються на глибинному особистому рівні та стосуються організації взаємодії людини з іншими, тобто її соціального контексту, який може набувати низку негативних характеристик (конфліктність, агресивність, соціальне дистанціювання тощо) і супроводжуватись суб'єктивним відчуттям неблагополуччя.

Відстеження моделей стійкості серйозного психологічного дистресу надасть важливу інформацію для спрямування національної відповіді громадської охорони здоров'я на пандемію COVID-19 або на наступні пандемії.

Список літератури

- MacNeill AL, DiTommaso E. Belongingness needs mediate the link between attachment anxiety and parasocial relationship strength. *Psychology of Popular Media*. 2022;12(2):242-47.
- Riva P, Eck J. *Social Exclusion: Psychological Approaches to Understanding and Reducing Its Impact*. New York, NY: Springer; 2016. p. 277-289.
- Marinucci M, Riva P. Surrendering to social emptiness: chronic social exclusion longitudinally predicts resignation in asylum seekers. *Br J Soc Psychol*. 2021;60(2):429-47. DOI: 10.1111/bjso.12410.
- Odrizola-González P, Planchuelo-Gómez Á, Irurtia MJ, de Luis-García R. Psychological symptoms of the outbreak of the COVID-19 confinement in Spain. *J Health Psychol*. 2022;27(4):825-35. DOI: 10.1177/1359105320967086.
- Király O, Potenza MN, Stein DJ, King DL, Hodgins DC, Saunders JB, et al. Preventing problematic internet use during the COVID-19 pandemic: Consensus guidance. *Compr Psychiatry*. 2020;100:152180. DOI: 10.1016/j.comppsy.2020.152180.
- Hashemi SA, Ramakrishna S, Aberle AG. Recent progress in flexible-wearable solar cells for self-powered electronic devices. *Energy & Environmental Science*. 2020;13(3):685-43.
- Priego FG, Fioretti S. Producción en vivero de *Melinis nerviglumis*, gramínea ornamental. *Experticia*. 2020;1(11):354.
- Aureli N, Marinucci M, Riva P. Can the chronic exclusion-resignation link be broken? An analysis of support groups within prisons. *J Appl Soc Psychol*. 2020;50(4):638-50.
- Waytz A, Gray K. Does online technology make us more or less sociable? A preliminary review and call for research. *Perspect Psychol Sci*. 2018;13(4):473-91.
- Gabbiadini A, Baldissarri C, Durante F, Valtorta RR, De Rosa M, Gallucci M. Together apart: the mitigating role of digital communication technologies on negative affect during the COVID-19 outbreak in Italy. *Front Psychol*. 2020;11:554678.
- Bao Y, Sun Y, Meng S, Shi J, Lu L. 2019-nCoV epidemic: address mental health care to empower society. *Lancet*. 2020;395(10224):37-38. DOI: 10.1016/S0140-6736(20)30309-3.
- Sun Y, Li Y, Bao Y, Meng S, Sun Y, Schumann G, et al. Brief report: increased addictive Internet and substance use behavior during the COVID-19 pandemic in China. *Am J Addict*. 2020;29(4):268-70.
- Siomos K, Floros G, Makris E, Christou G, Hadjulis M. Internet addiction and psychopathology in a community before and during an economic crisis. *Epidemiol Psychiatr Sci*. 2014;23(3):301-10. DOI: 10.1017/S2045796013000437.
- Schimmenti A, Passanisi A, Caretti V, La Marca L, Granieri A, Iacolino C, et al. Traumatic experiences, alexithymia, and Internet addiction symptoms among late adolescents: A moderated mediation analysis. *Addict Behav*. 2017;64:314-20. DOI: 10.1016/j.addbeh.2015.11.002.
- Kar SK, Arafat SMY, Sharma P, Dixit A, Marthoenis M, Kabir R. COVID-19 pandemic and addiction: Current problems and future concerns. *Asian J Psychiatr*. 2020;51:102064.
- Brooks SK, Webster RK, Smith LE, Woodland L, Wessely S, Greenberg N, et al. The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *Lancet*. 2020;395(10227):912-20. DOI: 10.1016/S0140-6736(20)30460-8.
- Chew QH, Wei KC, Vasoo S, Chua HC, Sim K. Narrative synthesis of psychological and coping responses towards emerging infectious disease outbreaks in the general population: practical considerations for the COVID-19 pandemic. *Singapore Med J*. 2020;61(7):350-56. DOI: 10.11622/smedj.2020046.
- Galani P, Andreadaki E, Kleantous E, Georgiadou A, Evangelou E. Determinants of Psychological Distress during the Covid-19 Pandemic and the Lockdown Measures in Greece and Cyprus. *International Journal of Caring Sciences*. 2021;14(2):837.
- Lau JT, Wang Z, Kim Y, Gu J, Wu AM, Zhou Q. Anticipated negative responses by students to possible Ebola virus outbreak, Guangzhou, China. *Emerg Infect Dis*. 2016;22(1):154-56.
- Lee SM, Kang WS, Cho AR, Kim T, Park JK. Psychological impact of the 2015 MERS outbreak on hospital workers and quarantined hemodialysis patients. *Compr Psychiatry*. 2018;87:123-27. DOI: 10.1016/j.comppsy.2018.10.003.
- Serafini G, Parmigiani B, Amerio A, Aguglia A, Sher L, Amore M. The psychological impact of COVID-19 on the mental health in the general population. *QJM*. 2020;113(8):531-7. DOI: 10.1093/qjmed/hcaa201.
- Chew QH, Wei KC, Vasoo S, Chua HC, Sim K. Narrative synthesis of psychological and coping responses towards emerging infectious disease outbreaks in the general population: practical considerations for the COVID-19 pandemic. *Singapore Med J*. 2020;61(7):350-56. DOI: 10.11622/smedj.2020046.
- Eisenbeck N, Carreno DF, Wong PTP, Hicks JA, María RG, Puga JL, et al. An international study on psychological coping during COVID-19: Towards a meaning-centered coping style. *Int J Clin Health Psychol*. 2022;22(1):100256. DOI: 10.1016/j.ijchp.2021.100256.

Наукові огляди

24. Kołodziejczyk A, Misiak B, Szcześniak D, Maciaszek J, Ciulkowicz M, Rymaszewska J, et al Coping styles, mental health, and the COVID-19 quarantine: a nationwide survey in Poland. *Front Psychiatry*. 2021;12:625355.
25. Kar N, Kar B, Kar S. Stress and coping during COVID-19 pandemic: Result of an online survey. *Psychiatry Res*. 2021;295:113598.
26. Rodríguez-Rey R, Garrido-Hernansaiz H, Collado S. Psychological impact and associated factors during the initial stage of the coronavirus (COVID-19) pandemic among the general population in Spain. *Front Psychol*. 2020;11:1540. DOI: 10.3389/fpsyg.2020.01540.
27. Li Q. Psychosocial and coping responses toward 2019 coronavirus diseases (COVID-19): a cross-sectional study within the Chinese general population. *QJM*. 2020;113(10):731-38. DOI: 10.1093/qjmed/hcaa226.
28. Blassoni F, Salducco A, Abati D. The COVID-19 “First Lockdown” Experience in Italy: The Role of Hope and Optimism and Their Impact on Psychological Well-Being and Risk Perception. *European Journal of Mental Health*. 2022;17(2):89-103.
29. Duan L, Zhu G. Psychological interventions for people affected by the COVID-19 epidemic. *Lancet Psychiatry*. 2020;7(4):300-2. DOI: 10.1016/S2215-0366(20)30073-0.
30. Li Z, Ge J, Yang M, Feng J, Qiao M, Yang C, et al. Vicarious traumatization in the general public, members, and non-members of medical teams aiding in COVID-19 control. *Brain Behav Immun*. 2020;88:916-19. DOI: 10.1016/j.bbi.2020.03.007.
31. Xiao H, Zhang Y, Kong D, Li S, Yang N. The effects of social support on sleep quality of medical staff treating patients with coronavirus disease 2019 (COVID-19) in January and February 2020 in China. *Med Sci Monit*. 2020;26:923549. DOI: 10.12659/MSM.923549.
32. Zhou X, Snoswell CL, Harding LE, Bambling M, Edirippulige S, Smith AC, et al. The role of telehealth in reducing the mental health burden from COVID-19. *Telemed J E Health*. 2020;26(4):377-79. DOI: 10.1089/tmj.2020.0068.
33. Yao H, Chen JH, Xu YF. Rethinking online mental health services in China during the COVID-19 epidemic. *Asian J Psychiatr*. 2020;50:102015. DOI: 10.1016/j.ajp.2020.102015.
34. Banerjee D. The COVID-19 outbreak: Crucial role the psychiatrists can play. *Asian J Psychiatr*. 2020;50:102014. DOI: 10.1016/j.ajp.2020.102014.
35. Liu Y, Li J, Feng Y. Critical care response to a hospital outbreak of the 2019-nCoV infection in Shenzhen, China. *Crit Care*. 2020;24(1):56. DOI: 10.1186/s13054-020-2786-x.
36. Liu S, Yang L, Zhang C, Xiang YT, Zhang B. Online mental health services in China during the COVID-19 outbreak. *Lancet Psychiatry*. 2020;7(4):17-18. DOI: 10.1016/S2215-0366(20)30077-8.
37. Xiao C. A novel approach of consultation on 2019 novel coronavirus (COVID-19)-related psychological and mental problems: structured letter therapy. *Psychiatry Investig*. 2020;17(2):175-76. DOI: 10.30773/pi.2020.0047.

Відомості про авторів

Іваніцька Тетяна Іванівна – асистент кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України, м. Тернопіль, Україна.

Information about the author

Tetiana Ivanitska – assistant professor of the Department of psychiatry, narcology and medical psychology, I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ternopil, Ukraine.

Надійшла до редакції 22.02.23

Рецензент – проф. Зуб Л.О.

© Т.І. Іваніцька, 2023